

Horváth László

Ló alakokkal díszített római kori edény Magyarszentmiklósról (Zala megye)

A kutatás története

A nagykanizsai Thúry György Múzeum gyűjtőterületének, Dél-Zalának tervszerű régészeti terepbejárásait 1975-ben kezdtük el. Az addig nagyrészt ismeretlen területről mára már mintegy 600 lelőhely vált ismertté (HORVÁTH 1994, 85). Ennek során a Nagykanizsától 6 km-re lévő Magyarszentmiklós (1. kép 1) határát is bejártuk 1978-ban, amikor is a községtől északra lévő homokos dombhát keleti felében, az Újréti- és a Kökényfai-dűlőben több korszak jelenségeit találtuk meg a mélyszántásban. A mezőgazdasági művelés annyira megbolygatta a különböző korszakok emlékeit, hogy több helyen rögtön leletmentést kellett végeznünk.

A Magyarszentmiklósról az északra lévő szomszédos faluba, Magyarszerdahelyre vezető dűlőút keleti oldalán egy több, kisebb-nagyobb kiemelkedéssel tagolt, kelet felé lejtő homokos hát húzódik. Északról és keletről a Kürtösi patak széles ártere határolja. A dombháton a lelőhely négy, egymástól nagyjából elkülönülő részét lehetett megfigyelni (1. kép 2 A–D). Az „A” területen két, a LT-D periódusra keltezhető, félíg földbe mélyített házát és egy vermet sikerült feltárnunk a leletmentéskor, továbbá egy késő bronzkori hulladékgyűjtőt (HORVÁTH 1987, 64; HORVÁTH 1994, 100). A késő kelta kori településhez tartozhatott a dombhát tetején, a „D” részen talált két, a szántás által erősen megbolygatott, illetve kiszántott csontvázas sír. A dűlő délkeleti területén („B” rész), egy észak-déli irányú hosszan elnyúló dombháton, terepbejáráskor szórványosan előforduló jellegtelen őskori és népvándorlás kori objektumok feketés foltjait figyelhettük meg. Ettől nyugatra, egy kissé laposabb dombrészen több, félíg kiszántott késő bronzkori (BD–HA1) hamvasztásos sirt fedeztünk fel, valamint egy jól kirajzolódó római kori objektumot („C” terület). A leletmentéskor egy urna és egy szórt hamvas sír maradványát és az említett római kori objektumot tártuk fel.¹

A továbbiakban csak a római kori objektummal és az abból felszínre került leletekkel foglalkozunk.

A C/1. objektum

A lelőhely „C” részében végzett leletmentéskor egy kisebb lekerekített sarkú, nagyjából téglalap alakú (280 x 210 cm), szürkésfekete, egységes betöltésű római kori objektum is feltárássra került (1. kép 3). Teknős alja 95 cm mély volt, lejtős bejárata a déli oldalon helyezkedett el. Nyugati szélén a hossz tengelyben egy cölöplyukat sikerült megfigyelni. A kisebb méretű épület betöltéséből nagyon kevés, de annál fontosabb leletet találtunk.²

1. Korsó (2–5. kép). Korongolt, sötétszürke, jól iszapolt anyagú, aprókavicsos soványítással. A kis kavicsdarabok néhol kihullottak helyükről, és így egy-két helyen lyukacsos a felszíne. A belül világosabb szürke falát vonták be sötétszürke bevonattal, ami több helyen lekopott. Nyakán függőleges, vállán ferde rácsmintás besimított díszítés van. Az utóbbi mezőt kettős árok fogja közre, alatta körbefutó besimított ló alakokkal. A korsó bemutatott képe nagyrészt rekonstruált, melynek valószínűségéről alább számolunk be.³ M: 34,8 cm, Szá: 9,1 cm, Fá: 9 cm, Ltsz: 79.9.1.

2. Agyagnehezék (6. kép 12). Téglaszínű, kúpalakú, átfúrt, tetején „X” karcolással. M: 13,5 cm, Fá: 9 x 7,3 cm. Ltsz: 79.9.2.

3. Tegula töredéke (6. kép 13). Kissé túléggett falazótégla szélének töredéke. V: 6 cm, Lsz: 79.9.3.

4. Edényfedő töredéke (6. kép 1). Korongolt, sötétszürke, homoksoványítású fedő gombos töredéke. Á: 4,3 cm, Lsz: 79.9.4.

5. Edénytöredékek (6. kép 4). Korongolt, kívül középszürke, belül világosszürke edény nyaki- és hasi részének töredéke, az előbbin kis árkolással kísért borda. Anyaga hasonlít a besimított ló alakokkal díszített korsóéhoz. H: 7,6 és 8,5 cm, Ltsz: 79.9.5.

6. Edénytöredékek (6. kép 7). Korongolt, világosszürke, finomabb iszapolású, néhol apró lyukacsos

a felülete (2 db). H: 5,4 és 8 4 cm, Ltsz: 79.9.6.

7. Edénytöredékek (6. kép 3, 5, 8). Durva, korongolatlan, szürkésbarna és szürke fazekak oldal- és nyakrészének töredékei (3 db). Belsejükben kátrány-szerű rárakodás. H: 5,3; 7 és 8,7 cm, Ltsz: 79.9.7.

8. Edénytöredék (6. kép 9). Korongolt, szürkésbarna, finoman iszapolt anyagú aljtöredék. Fá: 7 cm, Ltsz: 79.9.8.

9. Edénytöredék (6. kép 6). Korongolt, szürke, homoksoványítású, finomabb felületű oldaltöredék. H: 5,2 cm, Ltsz: 79.9.9.

10. Edénytöredék (6. kép 2). Korongolatlan, durva felületű, csillámos anyaggal soványított fazék peremtöredéke. H: 4,2 cm, Ltsz: 79.9.10.

11. Edénytöredék (6. kép 11). Korongolt, sötét-szürke, egyenetlen felületű bögre(?) oldaltöredéke. H: 5,7 cm, Ltsz: 79.9.11.

12. Edénytöredék (6. kép 10). Korongolt, szürke, lyukacsos szerkezetű aljtöredék. H: 5,2 cm, Ltsz: 79.9.12.

13. Kő töredéke (6. kép 14). Vörös, kemény homokkő töredéke, konglomerátumokkal. Kis részen kopott felületű, őrlőkő töredéke lehetett. H: 8,3 cm, Ltsz: 79.9.13.

A korszó rekonstrukciója

A C/1. objektumból felszínre került korszótöredékek olyan szerencsésen maradtak ránk, hogy azok alapján teljesen egyértelműen sikerült rekonstruálnunk magát az edényformát, és annak rendkívüli díszítését (2–5. kép). Az edényformánál a szájrészt, a fület és a korszó alsó részét az analógiák után, valamint a megmaradt darabok íve szerint tudtuk megrajzolni. A besimított díszítések a nyakon és a vállon pontosan rekonstruálhatók voltak. Az igazi szerencse azonban a körbefutó ló alakoknál jelentkezett: megmaradt ugyanis a ló alakokból kialakított „körmenet” középső tengelye. Ezen a töredék részen két ló néz egymással szembe, mindkettőn a szemeket pontkörök jelzik, az egyik fején nagyobb kör alakú besimított vonal, karika van. Ez utóbbit feltétlenül napkorong ábrázolásának interpretálhatjuk. Egy másik megmaradt részen egy ló hátsó részének ábrázolása van, a kissé hullámos hosszú farkával, és az őt követő ló szájával. A harmadik megőrződött egységénél négy egymást követő ló ábrázolásának részeit láthatjuk: az egyik a két mellső lába szorosan az előtte lévő farkánál, illetve az ugyanazzal a hullámos vonallal jelzett „hátsó lábánál” van. Egyedül ennek a lónak az alakja teljes. Az előtte sorakozó ló hátsó része és a két mellső lába figyelhető meg a következőnél. A hátsó részénél különös módon pázásra kész állapotban, megmerevedett phalosszal és felkunkorodó farokkal ábrá-

zolták a sorban álló lovat. A negyediknél csak két vonal indítása utalt a ló farkára, vagy a hátsó lábára. A központi részből kiindulva csak úgy tudjuk elképzelni a „körmenetet”, a lovak sorát, ha az átellenben lévő két ló farral állhatott egymásnak. Ezt a napkoronggal vezető lovat kísérő egyhangú sort a pázásra készülő ló megzavarja. Valójában lehetséges, hogy a körmenet más részén, esetleg közvetlenül a vezér ló mögött helyezkedhetett el, ezt azonban most már nem tudjuk eldönteni. Az eddig egyedülálló ábrázolás mindenestre egyrészt a napkultusszal, másrészt a termékenységgel lehet kapcsolatban.

Hasonló ábrázolások

A magyarszentmiklósi korszón lévő ló alakok nagyon egyszerű, sematikus figurák, minden különösebb művészi kivitelnek híján vannak. Ebből kiindulva nem lepődhetünk meg azon, hogy a hasonló ábrázolások térben és időben nagyon távol esnek a mi ábrázolásunktól: egy ljubljanai késő bronzkor, korai vaskori, a HB–HC1-re keltezhető hamvasztásos sír urnáján (7. kép 1) hasonlóan egyszerű módon, bekarcolt ló alakok futnak körbe (PUŠ 1971, 105, Taf. 5, 1–1a). Rodenbachból (Németország) egy nagyon gazdag Kr. e. 5. századi temetkezésből került felszínre egy észak-itáliai gyártmányú bronz kulacs (7. kép 3), melyen vésett mén sorakoznak (JACOBTHAL 1944, 140–140, Pl. 254e, 255a-b). Hasonló időszakból származik az a ló/mén figura (7. kép 4), amely egy kelta fejedelem sírjában lévő bronz kanapé hátoldalát díszíti: a díszített mező közepén fegyveres férfiak harcolnak egymással, míg a két végén egy-egy négykerékű kocsi húz a két-két mén, a kocsin egy álló, pajzzsal és lándzsával felfegyverezett férfit (HOCHDORF, 166–167, Abb. 118). A Valcamonica-i (Észak-Olaszország) sziklarajz ugyancsak mént ábrázol (7. kép 2), de korát csak hozzávetőlegesen lehet megállapítani (Kr. e. 4. század?). Analóg módon ábrázoltak egy kő sztélén egy mént (7. kép 5), amely Mouriésből (Franciaország) származik és a korát a Kr. e. 3. század előtti időre datálják (L'ART CELTIQUE, Kat.No.152). A párhuzamok keresésekor nem találtunk számunkra időben is megfelelő — Kr. u. 4. század második fele, 5. század eleje — példá(ka)t.

A felsorolt analógiák csak a ló formájában, annak megjelenítésében hasonlók, egyéb közülük nincs egy-máshoz, mivel túl nagy az idő- és a térbeli különbség. A hasonlóság viszont az ábrázolás egyszerűségéből, primitívségéből adódhat. Amiben még megegyezhetnek, az az ábrázolás mondanivalója, a célja, az ahhoz kapcsolható szellemi háttér.

A besimított díszítés és a korszó keltezése

Ma már általánosnak mondható a kutatás azon megállapítása, hogy a besimított díszítés a késő La Tène korban lép fel, amely továbbél az egész 1–2. században, a 3. században azonban nagyon ritka lesz, majd a 4. század második felében újra feléled, és széles körben elterjed. Egyes kutatók véleménye szerint barbár etnikumhoz kötése nem bizonyított, és legtöbbször római környezetben kerül elő, mint a helyi, római fazekasok készítménye (OTTOMÁNYI 1985, 212; OTTOMÁNYI 1991, 38). A magyarszentmiklósi korszó nyakán lévő függőleges besimított vonalak és a vállán elhelyezkedő ferde rácsminta kombinációja nagyon kedvelt volt, elterjedése a besimított kerámiákon a Valentinianus korra tehető, alkalmazása azonban tovább tartott (OTTOMÁNYI 1982, 77–79; OTTOMÁNYI 1991, 36–37). Korszók formája az Ottományi-féle 9. típusba tartozik, melyet a 4. század utolsó harmadára, az 5. század elejére keltez (OTTOMÁNYI 1982, 109). Más kutatók az ilyen díszítésű és formájú korszók megjelenését korábbra, a 350-es évekre teszik (FRIESINGER–KERCHLER 1981, 253–255, Abb. 57, I. csoport a kronológiai táblán).

A magyarszentmiklósi korszónál egyértelmű a fenti keltezés szürke anyagát, díszítését, és a formáját tekintve is. A La Tène hagyományokat követő kora császárkori datálás még csak fel sem vetődhet esetünkben. A gödörből ugyan jelentéktelenek az egyéb edénytöredékek, arra azonban jók, hogy azok esetében is csak késő római kori használatukat tudjuk elképzelni. A „körmenetet” egyelőre nem tudjuk felhasználni a korszó korának megállapításánál, mivel tudomásunk szerint eddig teljesen egyedülálló ábrázolással van dolgunk.

Az edény keltezésére elfogadott időszakban — 4. század második fele, leginkább az utolsó harmada, esetleg az 5. század eleje — a kutatók egy része a „foederati” népek beköltözésével számol Pannoniában, az Alatheus és Saphrax vezetésével 380-ban betelepített gót-hun-alán népességgel. Az utóbbi időben környékünkről több leletet/leletegyüttest kapcsolnak ehhez a betelepítéshez. A Hahót környéki mikrorégiós kutatások keretében került feltárássra Kilimán határában az a kis temető, melynek sírjait ugyan kirabolták, de a megmaradt leletek a fenti korszakból származnak, s néhányuk a Fekete-tenger északi partvidékére utal (SZÓKE 1996, 50–51). A Sármellék-Égenföldön talált temető egyik téglasírjából a korszakból (MÜLLER é.n., 21; MÜLLER–STRAUB 2002, 8, Taf. 1, 1). Két zalaszentgróti sírt sorolnak még ehhez a korai germán körhöz, melyek egyikéből a magyarszentmiklósi korszóhoz nagyon hason-

lító, a ló alakok kivételével ugyanolyan díszítésű edény került elő (MÜLLER–STRAUB 2002, 7–8, Taf. 1, 2).

A besimított díszítésű korszónkat azonban merészség lenne a feltételezett 380-as foederati letelepítés népessége hagyatékának tekinteni. A kutatók jó része szerint az ilyen kerámiák nem 380-ban, hanem jóval korábban terjedtek el és a formákat szinte kivétel nélkül római előzményekre kell visszavezetni. A kérdéssel legutóbb Kovács Péter foglalkozott behatóan egy korábban előkerült százhalombattai hunkori sír kapcsán (KOVÁCS 2004). Az antik források, a temetők és a leletek részletes kritikai elemzése után a következő megállapításokat teszi:

1. Az antik források nem bizonyítják egyértelműen a 380-as foederati betelepítést Pannoniába.

2. Pannonia magyarországi részén eddig hitelt érdemlően nem sikerült elkülöníteni a foederati emlékhanyagát.

3. A kérdéses időszakban „...az új divatcsoportok az elszegényedő, ténylegesen egyre barbárosodó és elszegényedő provinciális lakosság emlékhanyagához tartoznak. Ugyanaz a típusú emlékhanyag nem egy bizonyos helyhez kötött, hanem a tartomány egészének területén kimutatható.” (KOVÁCS 2004, 139). Ezalatt a besimított kerámiát is kell értenünk.

A napkorongos körmenet

A magyarszentmiklósi korszó vállán körben álló lovak központi alakjának fején egy napkorong van, mely az egész ábrázolás központi figurája lehet. Az őskori és az antik mitológiában ló és nap kapcsolatáról általában akkor beszélhetünk, amikor az istenként tisztelt Napot ló vontatta szekéren viszik fel az égbe, vagy vontatják a körmenetben. Az egyiptomi felfogás szerint, a Nílus központi szerepe miatt, a Nap útját bárkán teszi meg, a görög és a római hitvilágban a Nap lovak által vontatott kocsin járja be mindennapos útját az égen. A nagy civilizációk napistenének — pl. Ré, Zeus/Jupiter, Heliosz/Apollón — megfelelőit különböző formában megtaláljuk sokszor őskori tárgyaikon is. A kocsis és a kerék szimbolikája a Nap a bronzkorban. A lovak szerepét ekkor legtöbbször madarak töltik be, amelyeknek tisztelete mögött még más jelentős szerepet lehet feltételezni az őskori vallásban (ILON 1999, 32–33). Amíg a késő bronzkorban a napbárka dominál — megjelennek a kocsik madarakkal kombinálva —, a kora vaskorban a madarakat felváltják a kocsit vontató lovak (ILON 2002, 132). Nagyon nagy területen elterjedt a bika kultusza, az ősi elemet, a domináns férfierőt testesíti meg, és sokszor napkoronggal ábrázolják (ILON 1999, 34). Hasonló erőt, termékenység kultuszt jeleníthet meg a korszónkon látható egyik ló, kifejezetten párzásra kész

mén, a Napnak is tulajdonítanak hasonló erőt. Nem lehet véletlen, hogy a fentebb említett hasonló ló alakok, a ljubljanai késő bronzkori ábrázolást kivéve, phalossal rendelkező mének ábrázolásai (7. kép).

Összefoglalás

A magyarszentmiklósi korszak tudomásunk szerint eddig egyedülálló, a 4. század második felében,

leginkább az utolsó harmadában, esetleg az 5. század elején készülhetett. Használata valószínűleg a termékenység- és a napkultusszal lehetett kapcsolatos. Etnikumhoz nem köthető, a késő római korszak azon emléke, amikor Pannonia lakossága fokozatosan elbarbárosodik. Talán egy újabb szerencsés lelet segít majd megválaszolni a fennmaradt kérdések sorára.

Jegyzetek:

- 1 A késő bronzkori urnasírokat említi KŐSZEGI 1988, 18, tévesen korai halomsíros kultúra lelőhelyeként. Ld. még HORVÁTH 1994, 100! A lelőhelyen 2005. kora tavaszán helyszíni szemlét tartottunk Eke Istvánnal és újabb erősen megbolygatott hamvasztásos sírok nyomait figyelhettük meg a szántásban.
- 2 A leírásoknál használt rövidítések a következők. M: magasság, H: hosszúság, Szá: szájtátmérő, Fá: fenékátmérő, Á: átmérő, V: vastagság, Ltsz: Thúry György Múzeum leltári száma.
- 3 A korszót Pulai Attila (Thúry György Múzeum, Nagykanizsa) restaurálta.

Irodalom:

FRIESINGER–KERCHLER 1981

Friesinger, H. – Kerchler, H.: *Töpferöfen der Völkerwanderungszeit in Niederösterreich. Ein Beitrag zur völkerwanderungszeitlichen Keramik (2. Hälfte 4.–6. Jahrhundert) in Niederösterreich, Oberösterreich und dem Burgenland.* ArchAust 65 (1981) 193–266.

HOCHDORF

Der Keltenfürst von Hochdorf. Methoden und Ergebnisse der Landesarchäologie. Ausstellungskatalog. Red.: Planck, D. – Biel, J. – Süsskind, G. – Wais, A. Stuttgart 1985.

HORVÁTH 1987

Horváth L.: *Késővaskori ház- és településtípusok Dél-Zalában.* — *Späteisenzeitliche Haus- und Siedlungstypen auf dem südlichen Teil des Komitates Zala.* ZalMúz 1 (1987) 59–80.

HORVÁTH 1994

Horváth L.: *Nagykanizsa és környékének története az újkőkortól a római kor végéig.* — *The history of Nagykanizsa and its surroundings between the*

Neolithic and the Roman Period. In: Nagykanizsa városi monográfia I. Szerk.: Béli J. – Rózsa M. – Rózsáné Lendvai A. Nagykanizsa 1994, 83–141.

IILON 1999

Ilon G.: *A nap és az idő a régi kultúrákban.* In: Ember és ég. Napfogyatkozás. Szerk.: Füzfa B. – Molnár B. Celldömölk 1999, 25–41.

IILON 2002

Ilon G.: *Késő bronzkori kincslelet Szombathegyről. Napbárka szimbólumok a Kárpát-medencei urnamezős kultúra lemeztárgyain.* Savaria 27 (2002) 119–147.

JACOBSTHAL 1944

Jacobsthal, P.: *Early Celtic Art.* Oxford 1944.

KOVÁCS 2004

Kovács, P.: *Hunkori sír Százhalombattán.* — *A grave from the Hun Period at Százhalombatta.* ComArchHung 2004, 123–150.

KŐSZEGI 1988

Kőszegi F.: *A Dunántúl története a későbronzkorban.*

- *The history of Transdanubia during the Late Bronze Age*. Budapest 1988.
- E ART CELTIQUE
L'art celtique en Gaule. Katalog. Ed.: Duval, A. – Heude, D. Marseille–Paris–Bordeaux–Dijon 1984.
- MEGAW 1970
 Megaw, J. V. S.: *Art the European Iron Age*. Bath 1970.
- MÜLLER é.n.
 Müller R.: *A római- és a népvándorláskor Zala megye területén*. In: Zala megye ezer éve. Tanulmánykötet a magyar államalapítás milleniumának tiszteletére. Szerk.: Vándor L. – Kostyál L. Hely és é.n., 17–24.
- MÜLLER–STRAUB 2002
 Müller, R. – Straub, P.: *Germanen am Plattensee. Ausstellungskatalog*. Red.: Windl, H. Traismauer 2002.
- OTTOMÁNYI 1982
 Ottományi, K.: *Fragen der spätromischen eingeglatteten Keramik in Pannonien*. Budapest 1982.
- OTTOMÁNYI 1991
 Ottományi K.: *Késő római kerámia a leányfalui őrtoronyból*. — *Die Keramik von Burgus in Leányfalu*. StudCom 22 (1991) 5–144.
- OTTOMÁNYI–GABLER 1985
 Ottományi K. – Gabler D.: *Római telepek Herceghalom és Páty határában (A pátyi terra sigillata)*. StudCom 17 (1985) 185–271.
- PUŠ 1971
 Puš, I.: *Žarnogrobiščna nekropola na dvoršč u SAZU v Ljubljani*. Ljubljana 1971.
- SZŐKE 1996
 Szőke, B.: *Das völkerwanderungszeitliche Gräberfeld von Kilimán-Felső major*. Antaeus 23 (1996) 29–59.

Horse figure decorated Roman pottery from Magyarszerdahely (Zala County)

In 1978 on the northern side of Magyarszerdahely an archaeological site was found (Pic. 1, 2 A–D). The site exhibited many different periods. In the south-western part a rescue excavation was launched (Pic. 1, 2 C). Pit C/1 (Pic. 1, 3) revealed pottery fragments datable to the late Roman period (Pic. 6), including fragments of an unparalleled jar with burnished decoration (Pic. 2–5). From these fragments, the shape could be reconstructed, as well as the decoration on its shoulder. The neck of the jar was decorated with vertical burnished lines, whilst the shoulder was decorated with diagonal grid motifs under which a procession of horses could be seen. The central figures of this procession are two horses facing each other. One of them exhibits a sun-disk on its head. Another horse, quite uniquely, seems to be ready for mating. Luckily, the preserved fragments allowed us to arrange the procession in a logical order (Pic. 5).

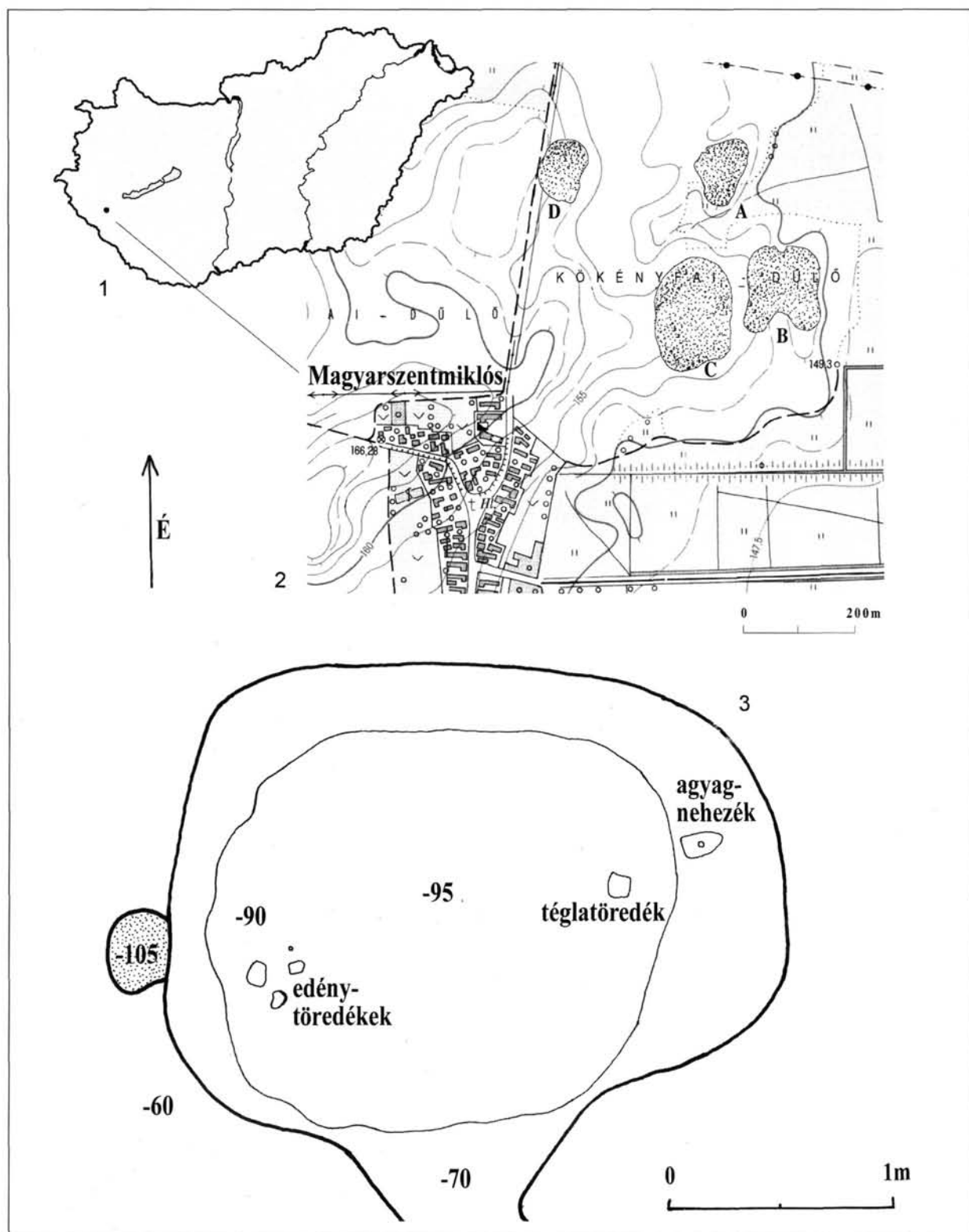
Similar horse representations are far from our jar both in time and in space. Only Late Bronze and Iron Age analogies can be cited but these are similar to the one above only in that they are decorated with horses. Moreover, the horse decorations of these analogies are distinctive in that the representations are simpler. Hence it is considered that horse representations from the Bronze and Iron Ages are not true analogies. What

may connect these horse representations, however, is that they may represent fertility and/or Sun cults (Pic. 7).

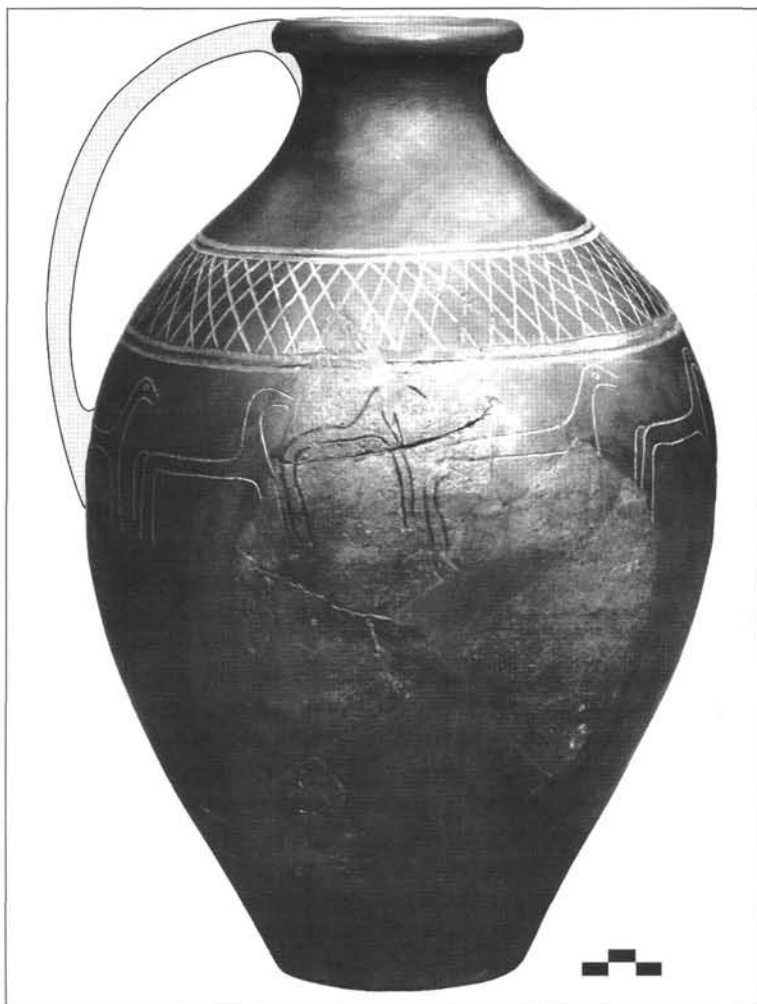
Some researchers consider that pottery that exhibits similar burnished decoration, (but not the horses) can be assigned to different ethnic groups, such as Huns, Alamani and Goths. It is often considered that these groups occupied Pannonia in 380 AD under the status of foederati. In recent years, however, Péter Kovács has argued that foederati populations may not have settled in Pannonia. He considers that pottery with burnished decoration can be assigned to provincial populations who became increasingly poor and were exposed to acculturation by barbarians. Similar material culture is not characteristic of one region but can be found all around the province.

To the writer's knowledge, the jar from Magyarszerdahely is unique in the Carpathian Basin and it was most probably made in the second part of the 4th century, possibly in the last third of it, or perhaps at the beginning of the 5th century. It is considered that the jar may have been used during fertility and/or Sun cults. Although this unique find cannot be assigned to an ethnic group, it represents a period of the Roman era when the population of Pannonia were increasingly becoming acculturated by barbarian tribes.

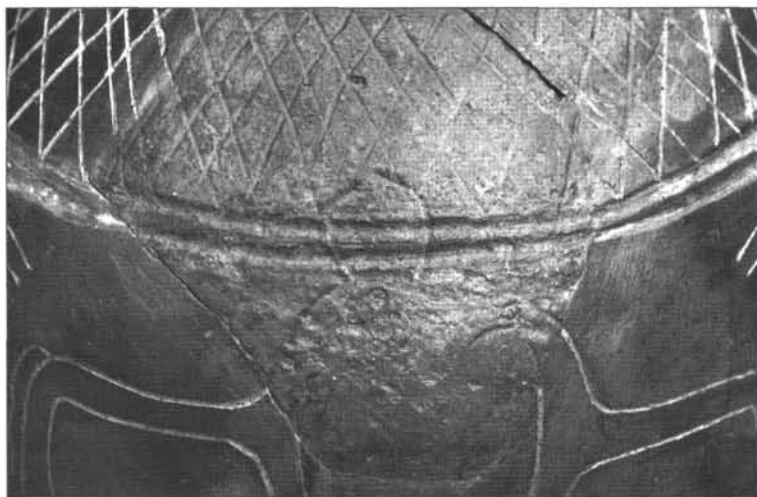
Translated by Eszter Kreiter

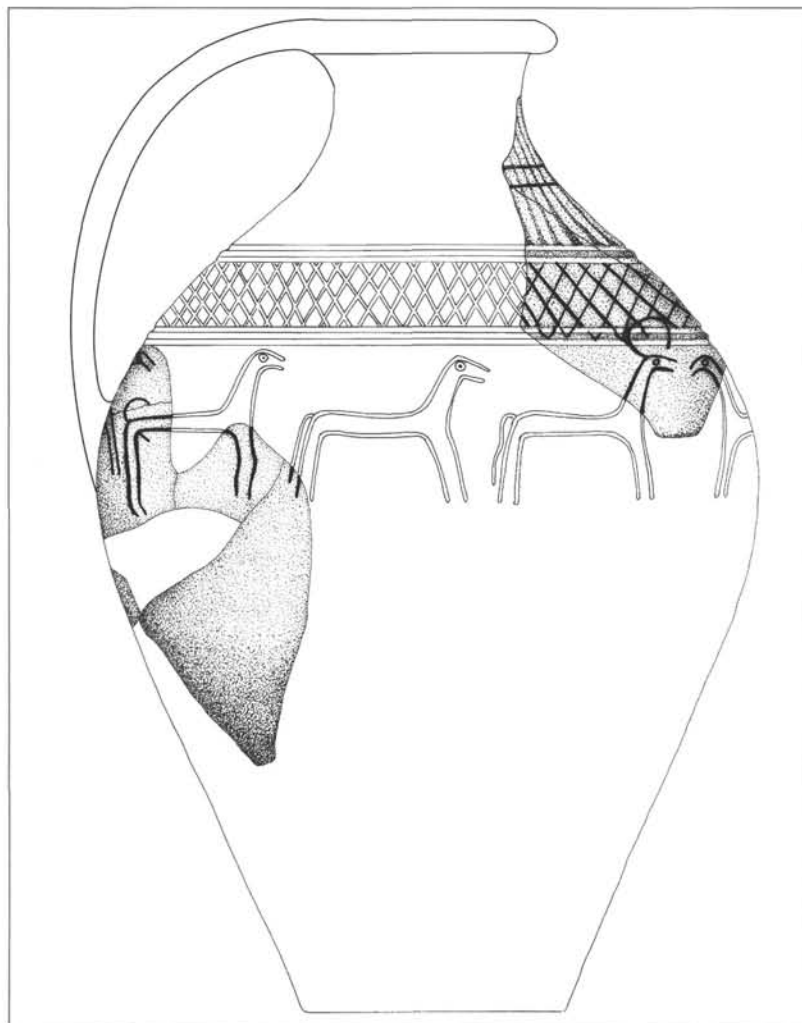
1. kép: 1: A lelőhely földrajzi helyzete – Geographical position of the site; 2: A Magyarszentmiklós-Kökényfai dűlőben talált lelőhelyek. A: késő bronzkori és LT-D település. B: szórványos őskor, népvándorláskori település. C: késő bronzkori urna-temető, római kori település. D: LT C2/D temető – Archaeological sites of Magyarszentmiklós-Kökényfai dűlő. A: Late Bronze Age and LT-D settlement. B: Scattered finds of unclear Archaic period and Migration period. C: Late Bronze Age cremation cemetery and Roman settlement. D: LT C2/D cemetery; 3: A C/1. objektum alaprajza – Outline of feature C/1

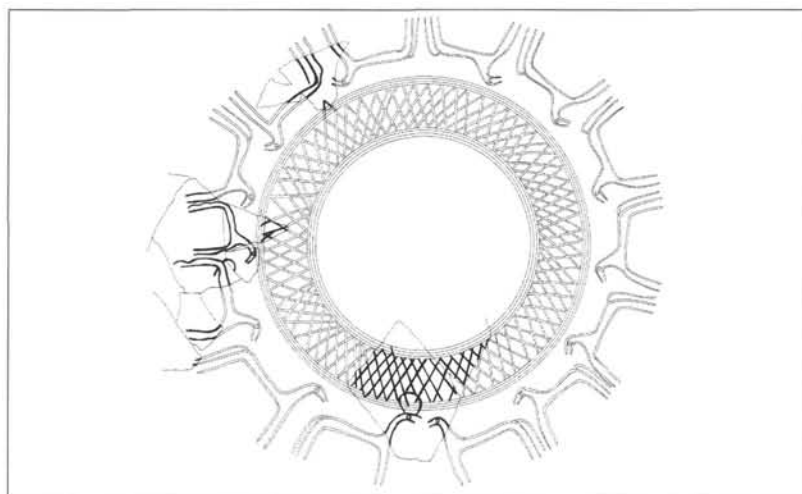
2. kép: A magyarszentmiklósi korsó rekonstrukciója
Reconstruction of the jar from Magyarszentmiklós

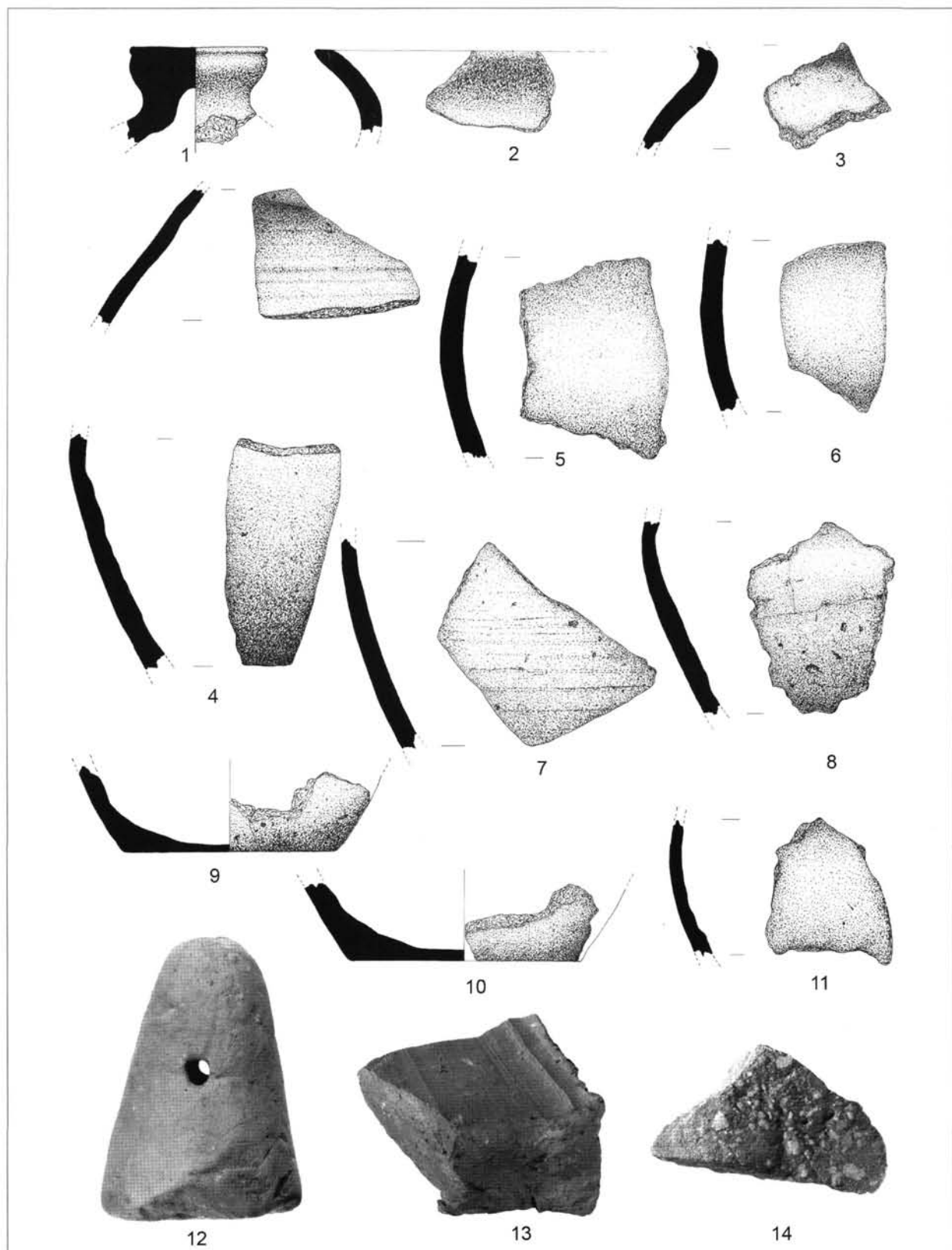
3. kép: Két szembenéző ló alak, az egyik fején napkoronggal
Two horses facing towards each other, one of which has a sun disk on its head

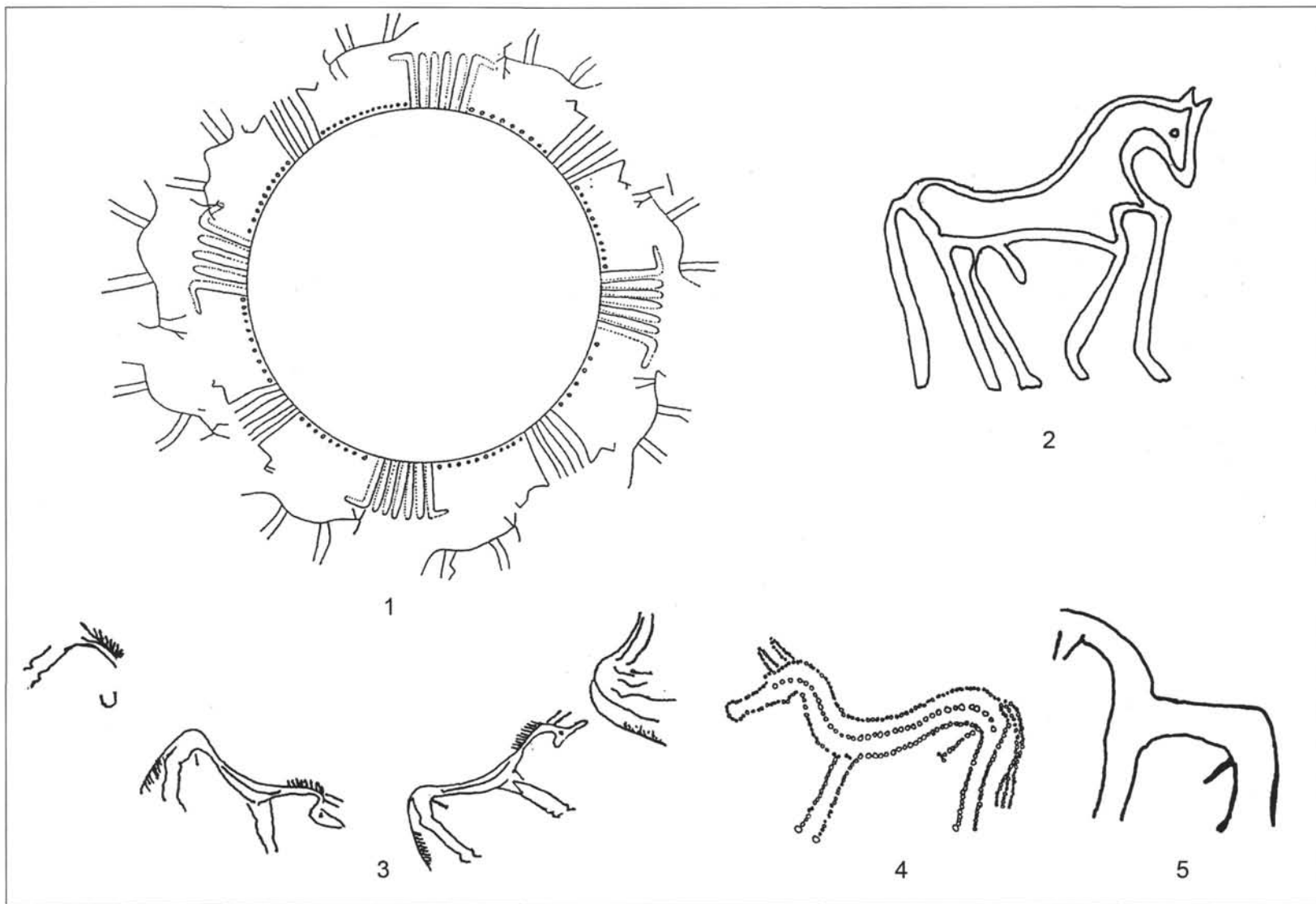
4. kép: A magyarszentmiklósi korsó rekonstrukciója
Reconstruction of the jar from Magyarszentmiklós

5. kép: A magyarszentmiklósi korsó vállán lévő díszítés kiterített rajza (a nyakon lévő függőleges besímitott vonalak nélkül) – Layed out reconstruction of the decoration on the shoulder of the jar from Magyarszentmiklós (without the vertical smoothed lines on the neck)

6. kép: A C/1. objektumból előkerült leletek
Finds from feature C/1

7. kép: A magyarszentmiklósi ló alakokhoz hasonló ábrázolások – Similar horse representations to the one from Magyarszentmiklós; 1: Ljubljana (PUŠ 1971 nyomán); 2: Valcamonica (MEGAW 1970 nyomán); 3: Rodenbach (JACOBSTHAL 1944 nyomán); 4: Hochdorf (HOCHDORF nyomán); 5: Mouriés (L'ART CELTIQUE nyomán)